

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

**77 ПІДСУМКОВА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ
ФАКУЛЬТЕТУ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Збірник матеріалів

27-28 лютого 2023 року

Ужгород – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

**77 ПІДСУМКОВА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ
ФАКУЛЬТЕТУ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Збірник матеріалів

27-28 лютого 2023 року

Ужгород – 2023

УДК 796(063)+615.8

С 37

Матеріали 77-ої підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Уклад. д. пед. н. Стеблюк С.В., 27-28 лютого 2023 року. Ужгород, 2023. 176с.

Рецензент:

Горват М. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет

У збірнику вміщено матеріали конференції, що присвячені дослідженням з проблем громадського здоров'я та клінічної психології; основ медицини; фізичної терапії, ерготерапії, спеціальної та інклюзивної освіти; фізичного виховання і спорту.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Члени Редколегії:

Едуард СИВОХОП, кандидат педагогічних наук, декан факультету здоров'я та фізичного виховання

Світлана СТЕБЛЮК, доктор педагогічних наук, заступник декана з наукової роботи

Ярослав ФІЛАК, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації

Фелікс ФІЛАК, кандидат медичних наук, доцент кафедри основ медицини, голова науково-методичної комісії факультету здоров'я та фізичного виховання

Валерій ТОВТ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Протокол №2 від 02 березня 2023 року)

СТУДЕНТОК МОЛОДШИХ КУРСІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІСЛЯ ЛІКУВАННЯ КОРОНАВІРУСНОЇ ХВОРОБИ	
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ	
СИВОХОП Едуард ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ І ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ САМОПІЗНАННЯ	131
БОНДАРЧУК Наталія, МАРІОНДА Іван МАСОВИЙ СПОРТ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ	133
ТОВТ Валерій, ТРІФАН Олександр ПРИЧИНИ ТИПОВИХ ПОМИЛОК В ТЕХНІЦІ ВИКОНАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ СПОСОБІВ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ	138
ХОМА Тетяна, КЕВПАНИЧ Василь КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	142
СЕМАЛЬ Наталія, СПІВАК Антоніна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ З ГАНДБОЛУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	146
ШАНТА Іван ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУТБОЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	150
ПИШКА Ольга ГІМНАСТИКА ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕДДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	154
МОРДВІНЦЕВ Геннадій, ЗВОНАР Василь, ПЕТРУШКО Марина ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СУСПІЛЬНОГО КЛІМАТУ В СТУДЕНСЬКОМУ СПОРТИВНОМУ КОЛЕКТИВІ	159
СТЕПЧУК Надія ОЗДОРОВЧИЙ ФІТНЕС ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПОЗАШКІЛЬНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	162
ТИМОЧКО Олександр ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ З АТЛЕТИЧНОЇ ГІМНАСТИКИ В СУЧАСНИХ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ КЛУБАХ	167
ТУЛАЙДАН Вікторія, Шелехова Тетяна КОРИГУВАЛЬНА ГІМНАСТИКА ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВИЛЬНОЇ ПОСТАВИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	171

3. Формування професійно-особистісних компетентностей фахівця фізичної культури у процесі занять фізичною підготовкою і спортом: монографія / Маріонда І.І., Сивохоп Е.М., Товт В.А. – Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2016. – 212 с.

МАСОВИЙ СПОРТ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Наталія Бондарчук,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Іван Маріонда,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри фізичного виховання*

Вступ. У збереженні і зміцненні здоров'я важливу роль відіграють правильне поєднання праці і відпочинку, раціональне харчування, загартування організму, а також регулярна м'язова діяльність, яка виражається в руховій активності. Забезпечують її в першу чергу фізична культура і спорт – важливий соціальний феномен, що пронизує всі рівні сучасного соціуму, впливає на міждержавні та міжнаціональні відносини, ділове і культурне життя, значною мірою формує моду, етичні цінності, спосіб життя людей. Масовий спорт, на відміну від спорту вищих досягнень, охоплює величезну кількість населення в різних країнах, виконуючи численні соціальні функції. В Україні, згідно із засадничими нормативно-правовими документами, розвиток масового спорту визнається як важливий напрям діяльності органів державної влади, громадських і комерційних організацій. Масовий спорт у своєму найширшому осягненні є біологічним, соціальним, психологічним та естетичним виміром якості життя населення, до яких би вікових і соціальних груп воно не належало. Відповідно, масовий спорт тісно пов'язаний зі здоровим способом життя.

Мета роботи - охарактеризувати феномен масового спорту в системі фізичної культури, представити його як соціокультурне явище, яке має свої соціальні й культурні виміри.

Методи дослідження: теоретичний аналіз навчальної, науково-дослідної, спеціальної літератури.

Огляд фахової літератури з посиланнями на джерела. Важливе значення мали наукові праці і статті А. Батюка – про інституціоналізацію масового спорту й залучення до нього української молоді (2018) [1], Л. Носарчук - про

фізичне виховання та спорт як життєво необхідну потребу людини (2011) [4], Л. Чеховської - про сучасний стан і проблеми розвитку інфраструктури масового спорту України (2017) [5]. Особливої уваги заслуговують навчальні посібники «Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики» (2003) [2]; «Рекреація у фізичній культурі різних груп населення» (2010) [3].

Результати дослідження. Спорт як соціокультурне явище формувався протягом еволюції людської цивілізації. Спочатку вона перебувала у стані постійної конкуренції між людиною і природою, розвивалася в суворих умовах боротьби за виживання. З розвитком знань і науки, з поступовим досягненням певних економічних благ, особистої комфортності життя небезпека і тривога відчувалися людиною все менше, і все більше вона потребувала реалізації своїх змагальних потреб. У розвитку цивілізації сформувалася риса конкурентності між людьми. Отже, спорт зародився разом із зародженням спеціальних змагальних практик і змагальної діяльності. Відтоді й до сьогодні його вирізняє саме складова змагальності. Заняття оздоровчою фізичною культурою і спортом можуть включати в себе одні й ті самі рухові практики і види діяльності, однаково передбачають розвиток фізичних здібностей з метою самовдосконалення, проте для спорту характерне порівняння себе з конкурентами у різних змагальних формах.

Соціальний вимір масового спорту має величезне значення. Він полягає у відтворенні фізичних ресурсів суспільства, раціональному використанні вільного часу, забезпеченні зайнятості населення. У сучасному світі людина вже повністю усвідомила роль масового спорту в удосконаленні як конкретного індивіда, так і суспільства в цілому. У деяких країнах фізична культура і спорт стали об'єднуючою силою і національною ідеєю, що просуvalася під гаслами сильної держави і здорового суспільства. Спорт почав відгукуватися в соціумі потужною різнобарвною силою. Спорт наповнювався своєрідною новою ідеологією, в основу якої було покладене устремління індивіда до успіхів, до перемог. Окремі види спорту в окремих країнах набули статусу "національних". У процесі розвитку масового спорту з'ясувалося, що спорт здатен адаптувати людину до необхідності більш раціонально влаштовувати свою життєдіяльність. У спорті виявляються такі якості особистості як, з одного боку, схильність до конкуренції і досягнення успіху, а з іншого – відповідальність, товариськість, взаємодопомога.

Масовий спорт як соціокультурне явище виконує низку важливих функцій. Освітня функція полягає в накопиченні знань, необхідних для розуміння

природних і соціальних процесів функціонування суспільства та особистості, здатності творчо використовувати ці процеси для особистісного і професійного розвитку. Основу прикладної функції масового спорту становить підвищення рівня фізичної підготовленості і працездатності для оптимізації своєї професійної діяльності засобами професійно-прикладної фізичної культури. Спортивна функція передбачає досягнення певних бажаних результатів в обраному виді спорту. Сутність рекреативної функції становить організація активного і змістовного дозвілля. Зрештою, реалізація оздоровчо-реабілітаційної функції забезпечує попередження виснаження та регенерації тимчасово втрачених функціональних здібностей організму.

Соціальні виміри масового спорту є об'єктом вивчення соціології спорту. В рамках цієї науки досліджуються генезис, зміст, структура, соціальну роль і соціальні функції масового спорту як суспільного явища, закономірності його функціонування й подальшого розвитку в сучасному суспільстві у взаємозв'язку з іншими соціальними інститутами (освіти, виховання, сім'ї, політики, економіки тощо), вплив масового спорту на зміни в соціальній структурі суспільства і в цілому на суспільний прогрес. Також соціологія спорту вивчає структуру, механізми й характер суспільних відносин і взаємодій в оздоровчо-спортивній сфері, роль і місце фізичної культури і спорту у способі життя людей, їх соціальні взаємини в контексті участі у спортивних змаганнях, масових фізкультурно-спортивних заходах. Масовий спорт розглядається в соціології спорту як свідома ігрова діяльність, що визначається внутрішніми й зовнішніми чинниками розвитку індивіда і суспільства. Крім того, масовий спорт виступає об'єктом дослідження в таких наукових напрямках як соціологія дозвілля і соціологія рекреації. В обох наукових напрямках спортивна активність тлумачиться як складова фізичної рекреації. Це впливає й на загальне тлумачення масового спорту в рамках соціології дозвілля та соціології рекреації.

Ще один соціальний вимір масового спорту стосується формування особистості, її соціалізації. Адже він виступає одним із основних елементів соціокультурного аспекту соціалізації особистості – як форма фізичної активності і як специфічний виховний чинник, що реалізує певні соціальні технології, з організованою системою заздалегідь визначених правил і норм поведінки. Як соціальний інститут, масовий спорт відтворює базові закони формування особистості, включає індивіда в певну соціальну взаємодію, формує певні соціальні взаємозв'язки. Характер занять масовим спортом здатен

змінювати всю систему формування персональних рис індивіда, що залежать від моделі поведінки, яку він обирає в ході соціальних відносин та ігрових ситуацій і які, своєю чергою, наближені до поведінкових патернів у повсякденному житті. Масовий спорт, принаймні якщо йдеться про ігрові види спорту, як соціокультурний ідентифікатор відтворює ігрову версію культури, зберігає та зміцнює механізми соціокультурного життя людини, формує її як соціально компетентну особистість. У процесі активної спортивної діяльності вирішується питання зовнішнього масштабу самовизначення і самоствердження особистості. За цими ознаками спорт глибоко проникає в субкультуру і формує стиль життя індивіда.

Говорячи про культурні виміри масового спорту, слід зазначити, що в науці існувала думка про відмежування спорту від загальнокультурних традицій. Головним аргументом було порівняння сучасності з часами архаїчних культур, коли змагання були складовою культових свят і сприймалися як сукупність певних священних дій. На цьому тлі спорт у сучасному суспільному житті нібито посідає місце в стороні від культурних процесів, оскільки не має прямого зв'язку з ними. Але "мирський" характер сучасного спорту не обов'язково повинен вказувати на його відмежування від культури, враховуючи всі ознаки та особливості останньої. Насправді масовий спорт – це невід'ємна складова культури.

В цьому контексті варто розглянути його з точки зору концепції культурного капіталу. Масовий спорт як складова культурного капіталу може розглядатися у двох проявах: через його розгляд як складової фізичної культури і культури загалом та через його місце в дозвіллі як характерному вияві широкого культурного споживання. Якщо розглядати масовий спорт як складову фізичної культури суспільства, то за логікою він є невід'ємною складовою культурного капіталу. Вимір масового спорту як культурного капіталу в інкорпорованому стані може бути репрезентований як сукупність компетенцій щодо того чи іншого виду спорту. Він може бути визначений вибором спортивної діяльності та проявами спортивної активності. Загалом будь-які заняття масовим спортом, викликані бажанням підтримувати себе "у формі", зміцнювати своє здоров'я, відповідає певному загальному рівню культурної компетентності. Якщо конкретизувати це положення, можна стверджувати, що заняття масовим спортом у вигляді виконання персональних фізичних вправ або участі у групових аматорських спортивних іграх завжди потребує вияву певних компетенцій, що є одним із проявів інкорпорованого

культурного капіталу. Такими компетенціями можуть бути знання правил та етики спортивної гри, володіння знаннями й навичками щодо проведення індивідуальних і групових тренувань у даному виді спорту, зокрема розуміння анатомічних властивостей організму для побудови оптимальної програми тренувань і т. п. Разом з цим, будь-яке заняття масовим спортом є частиною культурного споживання. Таким чином, масовий спорт у формі інкорпорованого культурного капіталу виражається в заняттях спортом як таким і водночас у виборі тих чи інших видів спорту та фізичної рекреації.

Висновки.

1. Масовий спорт є одним із найяскравіших напрямів фізичної культури, що спрямований на забезпечення рухової активності широкого загалу населення під час його дозвілля. Це також складова спорту, сутність якої полягає у фізичному вихованні громадян через проведення організованих чи самостійних занять, участь у масових оздоровчих фізкультурно-спортивних заходах.

2. Соціальний вимір масового спорту полягає у відтворенні фізичних ресурсів суспільства, раціональному використанні вільного часу, забезпеченні зайнятості населення, а на індивідуальному рівні масовий спорт виступає як потужний чинник соціалізації особистості. Також він виконує освітню, прикладну, спортивну, рекреативну, оздоровчо-реабілітаційну функції. Масовий спорт, як елемент фізичної культури і культури загалом, посідає чільне місце в дозвіллі індивіда як характерному вияві широкого культурного споживання, є цінною складовою культурного капіталу людини і суспільства.

Список літератури

1. Батюк А. М. Роль масового спорту в соціалізації молоді сучасної України. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2018. Вип. 77. С. 87-94.
2. Грабовський Ю. А., Ткачук В. П., Степанюк С. І. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навч. посібник. Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2013. 231 с.
3. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. Київ: Олімпійська література, 2010. 248 с.
4. Носарчук Л. М. Фізичне виховання та спорт як життєво необхідна потреба людини. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць. 2011. № 2 (14). С. 61-64.

5. Чеховська Л. Я. Сучасний стан і проблеми розвитку інфраструктури масового спорту України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2017. Вип. 3К. С. 526-531.

ПРИЧИНИ ТИПОВИХ ПОМИЛОК В ТЕХНІЦІ ВИКОНАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ СПОСОБІВ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Валерій Товт,

кандидат педагогічних наук, доцент

Олександр Тріфан,

старший викладач кафедри фізичного виховання

Вступ. Метою наукового дослідження є аналіз причини типових помилок в техніці виконання фізичних вправ та обґрунтування раціональних способів їх попередження.

Актуальність науково-дослідницької роботи визначається тим, що при вивченні техніки фізичних вправ зазвичай присутні помилки, які впливають як на швидкість освоєння вправ, так і на якість їх виконання. Інколи помилки в техніці вправ можуть призвести до травмувань виконавців. Тому вчителі фізичної культури, тренери з видів спорту повинні добре знати можливі причини виникнення типових помилок і використовувати раціональні способи їх попередження. Проблема дослідження причин виникнення помилок полягає в тому що, з одного боку, в методичній літературі даються деякі розрізнені рекомендації з попередження та усунення помилок в техніці виконання фізичних вправ, а, з другого боку, нами не знайдено інформації з наукового обґрунтування причини виникнення типових помилок і раціональних способів їх попередження. Гіпотеза наукового дослідження передбачає, що вивчення та аналіз причини виникнення типових помилок в техніці виконання фізичних вправ дозволить їх систематизувати, а також обґрунтувати раціональні способи попередження.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувались такі методи: аналіз та узагальнення спеціальної літератури; опитування; педагогічне спостереження; інтерв'ювання; методи математичної статистики.

Наукове видання

77 підсумкова наукова конференція професорсько-викладацького складу
факультету здоров'я та фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Збірник матеріалів

27-28 лютого 2023 року

Відповідальний за випуск: С.В. Стеблюк